

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИШНЯНСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
(Вишнянський фаховий коледж
Львівського національного аграрного університету)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.Ф. директора

А.Є. Вантух

2022 р.

**ПРОГРАМА
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

**ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОГО СТУПЕНЯ
ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА, ЯКІ ЗДОБУЛИ
ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ
КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА
ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ:**

- 071 «Облік і оподаткування»
- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування
- 073 «Менеджмент»
- 081 «Право»
- 201 «Агрономія»
- 211 «Ветеринарна медицина»

Схвалено на засіданні
приймальної комісії
Вишнянського коледжу ЛНАУ

Протокол № 4 від «25» 03 2022 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму для вступних випробувань розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5-11 класів.

Мета програми – спрямувати підготовку абітурієнтів для вступних випробувань.

Програма з української мови передбачає теоретичну підготовку абітурієнтів: знання звукового складу мови, лексичного багатства, частин мови, синтаксису простого та складного речення, а також практичну: визначення співвідношення звуків і букв і наголос у словах, удосконалення навичок правопису, розрізнення багатозначних слів і омонімів, типів переносного значення слова, удосконалювання навичок відмінювання іменних частин; визначення видів односкладних, складних речень (підрядних, сурядних, безсполучниківих, змішаного типу) та вживання розділових знаків.

Матеріал програми розподілено за розділами: «Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Орфографія», «Синтаксис і пунктуація», «Способи відтворення чужого мовлення», «Розвиток мовлення».

Вступне випробування з предмету «Українська мова» для абітурієнтів, які вступають на навчання з освітньо-професійною програмою підготовки молодшого спеціаліста на основі базової загальної середньої освіти, проводиться в письмовій формі (диктант).

Основні вимоги до знань і умінь абітурієнтів

Абітурієнт повинен знати:

- що вивчають основні розділи науки про мову;
- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени
- речення, речення зі вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову; основні поняття мовлення і спілкування;
- норми українського мовленнєвого етикету.

Абітурієнт повинен вміти:

- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх, правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил;
- правильно вживати в мовленні речення, різні за будовою та метою висловлювання;
- самостійно здобувати знання, працювати з навчальною літературою;
- користуватися словниками різних типів;
- дотримуватися норм українського мовленнєвого етикету.

ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків в мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, е, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошенні й ненаголошенні складі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й. Подвоєння і подовження приголосних. Зміни приголосних при словотворенні. Солучення йо, ью. Правила переносу слів.

Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполучки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Складні слова. Способи їх творення. Солучні голосні [o], [e] у складних словах.

Морфологія. Орфографія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільногого роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні

ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні й складені. Типи відмінювання кількісних і порядкових числівники. Творення числівників.

Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників:вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямими відмінками іменника. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу

дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Орфографія

Правопис ненаголошених голосних. Правила вживання мягкого знака. Правила вживання апострофа. Правопис префіксів і суфіксів. Правопис слів іншомовного походження. Правопис великої букви. Правопис складних слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н, нн у прикметниках, дієприкметниках і прислівниках. Написання частки не з різними частинами мови. Особливості написання числівників і займенників.

СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ

Словосполучення

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розвідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоекладні й одноекладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й одноекладному реченні

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Одноекладні речення

Граматична основа одноекладного речення. Типи одноекладних речень за способом вираження та значенням головного члена: одноекладні речення з

головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначенено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Речення з однорідними членами

Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Безсполучникова складне речення

Типи безсполучниковых складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Розвиток мовлення

Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресати і адресанти мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої

діяльності: говоріння, писання, читання, аудіювання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний. Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування проводиться в письмовій формі (диктант). Перевірці підлягають уміння правильно писати слова, визначені для запам'ятовування; уміння ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; уміння належним чином оформляти роботу. На проведення атестації відводиться 1 астрономічна година. Відлік часу ведеться від початку читання тексту. Використання абітурієнтами допоміжних джерел (словники, довідники, підручники тощо) не допускається. Обсяг тексту диктанту відповідає вимогам чинної програми з української мови для 5-11 класів.

Методика проведення вступного випробування з української мови

Методика проведення диктанту є традиційною, узвичаєною, виробленою у своїх головних рисах, проте проведення вступного випробування у формі диктанту має певні особливості. Вид роботи й назва тексту записується на дошці. Спочатку читається весь текст, після чого не дає ніяких пояснень щодо його змісту, правописних особливостей та тлумачення значень використаних у ньому слів. Можуть даватися тільки коментарі формального характеру, як-от: розміщення заголовку, запис автора чи джерела тексту та ін. Після прочитання всього тексту читається перше речення повністю, а абітурієнти тільки уважно слухають його. Далі це саме речення диктується для запису частинами, причому кожна частина, як правило, читається тільки один раз (частиною в цьому випадку слід вважати словосполучення з двох - п'яти слів або частину складного речення приблизно з тією ж кількістю слів). Можна повторно прочитати частину речення, якщо вона велика за обсягом, у ній змінено нормативний порядок слів або під дією певних зовнішніх чинників абітурієнти недочули якогось слова або словосполучення. Після того як абітурієнти запишуть усе речення, його слід прочитати повністю повторно, щоб вони мали змогу перевірити записане. У такий спосіб диктується кожне речення тексту. Обов'язково вказується місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читається ще раз від початку до кінця (паузи між реченнями дещо тривають від звичайних). Текст слід диктувати виразно, відповідно до норм літературної мови, з правильним наголошуванням слів та іntonуванням звукового потоку в такому темпі, щоб абітурієнти встигали вільно його записувати. Після повторного читання всього тексту диктанти збираються. Часу для додаткової перевірки виділяти не слід: сумніви щодо правописного оформлення роботи абітурієнти повинні вирішувати в процесі написання.

Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь абітурієнтів

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є текстовий диктант. Матеріалом є текст, доступний для абітурієнтів. Перевірка здійснюється за традиційною методикою. Обсяг диктанту – 160-180 слів. У визначені кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

Текст записується абітурієнтом з голосу члена предметної екзаменаційної комісії.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критерій:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково; виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки: 1) на правила, які не включені до шкільної програми; 2) у передачі так званої авторської пунктуації;
- повторювані помилки (помилка у тому ж слові, яке повторюється у диктанті кілька разів), вважаються однією помилкою; однотипні помилки (на одне й те ж правило), але у різних словах, вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі і не грубі помилки; зокрема, до не грубих відносяться такі: 1) у винятках з усіх правил; 2) у написанні великої букви в складних власних найменуваннях; 3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками; 4) у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший; 5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...); 6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності; 7) у заміні українських букв російськими;
- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки.

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок	Бали	Кількість помилок
100	13 і більше	160	3
110	11—12	170	1+1(негруба)
120	9-10	180	1
130	7-8	190	1(негруба)
140	5-6	200	жодної помилки
150	4		-

Примітки: I. Перша цифра вказує на кількість орфографічних помилок, друга - пунктуаційних. 2. Пунктуаційні і орфографічні помилки обраховуються однаково.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Глазова О. П. Українська орфографія: Навч. посібник. - Харків: Веста: Вид-во «Ранок», 2015.-384 с.
2. Козачук Г. О. Українська мова для абітурієнтів: Навч. посіб. - 7-ме вид., стереотип. - К.: Вища шк, 2016.-287 с.
3. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В. В. Різуна. - К.: Либідь, 2012. - 272 с.
4. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2002. - 254
5. Орфографічний словник української мови: Близько 120000 слів / Уклад.: С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. - К.: Вид-во «Довіра», 1994. - 864 с.
6. Словник іншомовних слів / Укладачі: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. - К.: Наук, думка, 2000. - 680 с.
7. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. - К.: Наук, думка, 2007. - 288 с.
8. Чукіна В. Ф., Почтаренко О. М., Почтаренко Г. С. Український правопис в таблицях і схемах: Навчальне видання. - К.: Логос, 2015. - 176 с.
9. Ющук І. П. Українська мова: Підручник. - К.: Либідь, 2013. - 640 с.

Розглянуто та обговорено на засіданні
циклової комісії загальноосвітніх дисциплін
Вишнянського коледжу ДНАУ
Протокол №7 від «15 березня2022р.
Голова комісії Р.Б.Бородко